

Житіє святої великомучениці Варвари

(подане за описом святителя Філарета, архієпископа Чернігівського)

За часів царювання римського імператора Максиміана жив на сході, в місті Іліюполі знатний і багатий чоловік, еллін за походженням, на ім'я Діоскор. Була в нього дочка Варвара, котру беріг він "як зіницю ока", тим більше, вона була його єдиною дитиною. Дівчина вражала своєю красою і не було в тому краї нікого, красивішого від неї. Боячись, щоб вона не припала до вподоби людям, нижчим за походженням (їх вважав недостойними одружитися зі своєю дочкою) Діоскор побудував башту, де для Варвари впорядкували розкішні палати; її оточували виховательки, котрі заміняли покійну матір, і багато рабинь.

З вікон башти Варвара насолоджувалась прекрасним краєвидом мальовничої місцевості. Вона не могла на милуватись красою неба, пишнотою лісів, загадковістю гір. Проміння сонця і світло місяця, численні зорі породжували в її свідомості різні запитання. "Хто сотворив всю оцю красоту?", - питала вона своїх наставниць. "Все це створили наші боги", - чула вона у відповідь.

- Які це боги? - запитувала Варвара.

- Ті боги, яких шанує твій батько, і тримає їх у своєму домі, - золоті, срібні, дерев'яні. Вони створили все, що ти бачиш, і твій батько поклоняється їм.

Але не вірила цим словам розумна дівчина і так

міркувала: боги, котрих шанує батько, зроблені людськими руками. Як же ці боги можуть створити небесний простір і всю земну красоту?

Так роздумуючи, все частіше приглядалась вона до природи і намагалась в самого творіння випитати відповідь на своє запитання: хто все створив. І ось одного разу її святу допитливість осяяла благодать небесна, очам її розуму відкрилось бачення єдиного і неосяжного Бога, Котрий премудро сотворив небо і землю. Власним розумом дійшла вона до такого міркування: - може бути тільки один такий Бог, Котрий створив небо і утвердив основи землі, просвітив всю землю сонячним світлом, прикрасив її різними рослинами. Один тільки може бути такий Бог, Котрий все влаштував і над усім промишляє. Так отроковиця Варвара через творіння пізнала Творця і сповнились на ній слова пророка Давида: "навчався зі всіх діл Твоїх, Господи, в творіннях рук Твоїх повчався". В такому розумінні Творця запалав в її серці вогонь Божественної любові і прагнення знайти когось, хто б розповів про таїнства святої віри і наставив на шлях спасіння (адже батько її Діоскор строго-настрого не дозволяв нікому приближатися до доньки, за винятком рабинь).

Але сам Дух Святий не видимо повчав рабу Божу Варвару і відкривав їй корисні для душі істини. І жила отроковиця в башті, як самотній птах, помишляючи про возвишене, і не прив'язувалось серце її до земного, не любила вона ні золота, ні дорогоцінного каміння, що так приваблювало її ровесників. І про заміжжя

ніколи не думала, але пройнята любов'ю до Бога , всією душою заглиблювалась тільки в помисли про Нього.

Коли настав їй час виходити заміж, то багато юнаків, що чули про невимовну красу дівчини, просили у Діоскора руки його дочки. Одного разу зайшов Діоскор в башту Варвари і почав говорити їй про заміжжя, про різних прекрасних женихів, котрі бажають її руки. Але вона противилась волі батька, оскільки дорожила дівством своїм як найдорогоціннішим скарбом. Довго батько вмовляв доньку покоритися його волі, а вона наполегливо стояла на своєму. Якщо ти не припиниш примушувати мене до заміжжя, то скоро ти перестанеш називати себе батьком, бо я позбавлю тебе життя і ти втрапиш єдину доньку.

Почувши таке, Діоскор ужахнувся і пішов від своєї доньки, не наважуючись більше про це з нею говорити. Незадовго спланував далеку подорож, надіючись, що Варвара скучатиме і після зустрічі на радішах погодиться виконати його волю. Від'їжджаючи, Діоскор розпорядився, щоб в його саду побудували красиву баню з двома вікнами на південь, а рабиням наказав, щоби ті дозволяли донці виходити на прогулянку. Він надіявся, що зустрічаючись з подругами, які радо виходять заміж, донька його сама задумається про це. Коли Діоскор поїхав в далеку країну, то Варвара, прогулюючись, познайомилась з християнками, які розповіли їй про Ісуса Христа. Вона дуже зраділа і намагалась дізнатись про Нього якнайбільше. Так Варвара почула про Божество

Христа, про Його втілення, народження від Пречистої Діви, добровільні страждання і смерть, воскресіння і майбутню участь людства. Вислухавши це, свята діва загорілась бажанням охреститись.

На той час випадково в цю місцевість прибув пресвітер під виглядом купця. Взнавши про нього, Варвара запросила його до себе, він просвітив її тайнами віри і охрестив. Варвара посвятила своє життя Богові, постійно проводила дні і ночі в молитві. В цей час в саду будувалась баня, за розпорядженням батька перед від'їздом. Одного разу пішла Варвара подивитись на будову і побачивши два вікна, попросила зробити й третє мовляв, буде світліше в приміщені (насправді захотіла вона, щоби ці три вікна були символом Пресвятої Тройці). Працівники спочатку не хотіли робити наперекір волі Діоскора, але пізніше Варвара їх вмовила, пообіцявши перед батьком взяти всю вину на себе.

Поблизу цієї бані було джерело, оточене мармуровою огорожею. Ось, одного разу, свята прогулювалась повз це джерело і намалювала на огорожі знак хреста. Накреслене рукою чистої діви залишилось на огорожі, немов би викарбуване залізом, поряд також залишився слід Варвари, з якого забило джерело, котре стало цілющим для всіх, хто з вірою приходив до нього. Все це збереглося неушкодженим до часів святого Симеона Метафараста, котрий Іоанну Дамаскіну описав страждання святої Варвари і говорив наступне: "навіть до цього дня існує те джерело, котре лікує хвороби христорубивих людей, так, що якби

хтось захотів прирівняти його до хвиль Йорданських, чи до Овечої купальні, чи до Силоамського джерела, то не погрішив би проти правди, оскільки і в тому джерелі діє сила Христова, котра чинить багато чудес."

Прогулюючись одного разу по кімнаті свого батька, свята побачила на почесному місці ідола і ужахнулась від того, як сильно заблуджуються ідолослужителі. Вона плюнула на ідола і сказала: нехай будуть подібні до вас всі, хто вам служить і просить допомоги у вас, бездушних... і сказавши це, повернулась до своєї кімнати в башті, щоб продовжити молитву.

Незабаром повернувся батько. Коли він після подорожі оглядав маєтності, то помітив, що в новозбудованій бані замість двох вікон, як він хотів, зробили три. Почав лаяти робітників, вони ж сказали, що попросила зробити це його дочка. Діоскор прикликав Варвару, щоб в'яснити, для чого вона це попросила. Свята сказала, що краще три аніж два. Ти, батьку, наказав зробити два вікна в ознаменування двох світил - сонця і місяця - щоби вони освічували баню, я ж попросила зробити третє вікно щоб зобразити Троїчне Світло, оскільки існує три вікна неприступного, невимовного, незаходимого і немеркнучого світла, яким просвічується кожна людина, що приходить на світ. Діоскор ще не розумів, про що говорить його донька, а тому відвів її в сторону, до огорожі, на якій був намальований хрест (щоправда, Діоскор його ще не помітив) і запитав: як може світло з трьох вікон просвічувати всяку людину?

Свята ж відповідала йому: послухай, батьку і зрозумій, про що я говорю. Три іпостасі в Трійці єдиного Бога, Котрий живе в світлі неприступному, просвічують і оживляють всяке творіння Отець, Син і Дух Святий. Тому і попросила я влаштувати три вікна, щоб таким чином прославити Пресвяту Трійцю.

Потім показала Варвара і зображення хреста на мармуровій огорожі і сказала: ось я зобразила знамення Сина Божого, Котрий прийшов спасти світ, втілювався від Духа святого і Пречистої Діви Марії і добровільно постраждав на такому ж хресті, як зображений, адже він може відганяти бісівські сили.

Вислухавши це і багато іншого про тайни християнської віри, жорстокосердний батько сильно розлютився. Він схопив меча і хотів відрубати дочці голову, але та почала втікати. Діоскор побіг навздогін, і вже мало не впіймав своєї дитини, бо на її шляху була велика скеля. Свята звернулась зі щирою молитвою до Бога, бо тільки в Ньому бачила свій порятунок. І сталось чудо, скеля розступилась і Варвара змогла захватись (подібно до Фекли, яка втікаючи від безстидних людей заховалась в такий спосіб). Діоскор же за всяку ціну хотів знайти дочку і тому пішов вздовж гори. Він помітив двох пастухів, що пасли свою отару, а ті бачили святу, що побігла на гору і сховалась в печері. Підійшовши, Діоскор запитав, чи не бачили вони дівчини. Один сказав, що не бачив, а інший мовчки вказав місце схову. Другого пастуха в той же час спіткала кара Бога: він перетворився на кам'яного стовпа, а отара його на саранчу... Знайшовши доньку

свою в печері, батько вивів її і почав сильно бити. Він топтав її ногами, тягнув по землі за волосся додому, де закрив в темній кімнаті, поставив на двері печать і морив голодом. Сам пішов до правителя того краю Мартіана і став розказувати, що дочка його відреклася від богів, стала вірити в "розп'ятого" і просив допомоги, аби повернути доньку до батьківської віри, а також додав: "я відрікаюсь від неї, бо вона зреклась моїх богів, якщо вона знову не навернеться і не поклониться їм разом зі мною, то вона не буде мені донькою, а я не буду її батьком. Ти ж, правителю, маючи в ладу, муч її, скільки є в твоїй власті".

Правитель, побачивши дивну красоту дівчини і роду неземного походження, він став вмовляти її, щоб не цуралася древніх батьківських законів і не противилась батьківській волі, адже від батька отримає вона спадок. Розумна дівчина розкрила перед ним всі недоліки і мерзенність рукотворних божків, сповідувала і прославляла Ісуса Христа, говорячи, що відрікається всякої суєти мирської, шукаючи тільки небесних втіх.

Ігемон продовжував переконувати її, щоб не безчестила роду свого і не губила цвіту юності своєї. Нарешті, сказав він їй: - будь же сама милосердною до себе, прекрасна дівчино. Погодься принести разом з нами жертви богам, бо коли ти не вчиниш так, то я буду змушений віддати твоє прекрасне тіло катуванням.

Свята ж діва відповідала йому: - я постійно приношу хвалу і жертву моєму Богові і хочу стати

жертвою Йому, тому що Він один є Богом істинним, Котрий сотворив небо і землю, і все, що в них; твої ж боги бездушні та нікчемні, вони нічого не створили, а самі створені руками людськими, як говорив пророк: "ідоли язичницькі - срібло і золото, діло рук людських... Господь є Творцем неба". Вислухавши такі слова Варвари, розгнівався правитель і одразу наказав її оголити. І коли повстала вона нагою перед взором всіх, хто безсоромно дивився на її дівственне тіло, то було це для неї гірше всяких ран. Після цього за наказом мучителя святу били волівими жилами впродовж кількох годин, так що вся земля навкруги була залита її кров'ю... Тоді стали гострими черепками і жорсткою волосяною тканиною розтирати її рани, щоб збільшити страждання. Однак, ніщо не могло похитнути твердої віри отроковиці, оскільки віра її була заснована на наріжному камені - Господі Ісусі Христі, заради Котрого їй було солодко терпіти найважчі муки. Далі ігемон наказав відвести діву до в'язниці, поки він не придумає інших катувань.

Важко зранена, ледь жива кинута була Варвара в темницю і там зі слізьми молилась возлюбленому своєму Жениху Христу, щоб Той не покинув Її у важкі години страждань, молилась до Нього словами псалмоспівця Давида: "не залиш мене, Господи Боже мій! Не відступи від мене, прийди на допомогу мені!" І ось опівночі, під час її молитви засяло в темниці яскраве світло. І жах та радість відчула свята в своєму серці, коли побачила Нетлінного Жениха, що наближався до неї... постав перед нею в славі Сам Цар

слави, Господь і сказав: - держай, невісто Моя, і не бійся нічого, Я з тобою; полегшуючи страждання твої, Я приготував тобі нагороду за них в небесному чертозі, щоби скоро ти насолодилась вічними благами у Царстві Моєму.

Слухаючи такі слова Христа Господа, серце Варвари, як ріка, розливалось любов'ю до Нього. Ісус зцілив всі її рани, так що не залишилось навіть сліду від них на всьому її тілі. І відчула себе свята Варвара в темниці як на небесах, загорілась ангельською любов'ю до Бога, славословила Його всім серцем і устами і дякувала, що відвідав Її в стражданнях.

Жила в тій місцевості одна віруюча жінка на ім'я Юліанія, котра, після того, як Варвару схопили, постійно спостерігала за святою, була присутня при її стражданнях. Коли ж Христос зцілив мученицю від її ран, то Юліанія сама вирішила прийняти вінець мучеництва і почала до цього готуватись, вона молила Господа, щоб їй було послане терпіння в муках. І на наступний день, коли Варвару повели знову на суд і тортури, то Юліанія послідувала за нею.

...Коли Варвара повстала перед ігеконом, повністю здорова, без жодного сліду від ран і сяjala ще більшою красою, то всі оточуючі були вражені від побаченого. І сказав їй тоді ігефон: - ти бачиш, як піклуються про тебе наші боги! Це вони тебе зцілили, будь же їм вдячною за це, поклонись і зверши жертвоприношення. Свята ж відповідала йому: - як ти можеш говорити, правителю, що боги твої мене зцілили, коли вони самі сліпі, німі і бездиханні; вони

не можуть ні сліпим дати прозріння, ні німим мову; не можуть зціляти хворих, воскрешати померлих, хіба могли вони мене зцілити? Як же я буду їм поклонятись? Мене зцілив Господь і Бог мій Ісус Христос, Котрий лікує всякі хвороби і повертає життя мертвим. Йому одному я поклоняюся і себе в жертву приношу; Йому, Кого ти не можеш бачити своїм осліпленим розумом, оскільки недостойний Його.

Ці слова святої сильно розлютили правителя; він приказав повісити святу на дереві і стругати її тіло залізом, а ребра обпалювати запаленими свічками і били молотом по голові. Але мужньо переносила Варвара всі ці муки, бо підкріпляла її Божа сила.

Поміж народом, що за всім цим спостерігав стояла вищезгадана Юліанія і гірко плакала, бачачи, які жорстокі муки терпить молода дівчина. Вона не могла спокійно на це дивитися і, возвисивши голос серед народу, стала докоряти правителю за звірські знущання над отроковицею, а також сама хулила язичницьких ідолів. Коли ж її схопили і запитали, якої вона віри, то Юліанія назвала себе християнкою. Тоді правитель повелів піддати її таким же катуванням, як і святу Варвару, її повісили разом з Варварою і також стругали тіло залізом. А свята Великомучениця Варвара, звівши очі свої до неба, возносила молитву Богові: - Боже, Ти бачиш серця людські і знаєш, що прагну я заповіді Твої виконувати, всю себе я віддала всесильній десниці Твоїй. Ти ж, Господи, не покинь мене і милостивим оком Твоїм зглянься на мене і на рабу Твою Юліанію, що разом зі мною страждає, обох нас підкріпи і

утверди для звершення нашого подвигу, бо хоч і бадьорий наш дух, та тіло немічне. І на таку молитву святої Господь невидимо відзивався, подаючи допомогу мученицям в їх терпіннях.

Після того мучитель звелів обом дівчатам відрізати груди, і у ще більших стражданнях свята знову звернулась з молитвою до Лікаря і Цілителя: - не відверни лица Твого від нас, Христе, і Духа Твого Святого не віднімай від нас; воздай нам, Господи, радістю спасіння і Духом Владичним утверди нас в любові Твоїй!..

Пізніше тиран розпорядився відвести святу Юліанію в темницю, а Варвару наказав водити по місту для ще більшого посоромлення. Свята діва Варвара, покриваючись стидом, як єдиною своєю одежею, звернулась до возлюбленого Жениха свого Христа Господа, взиваючи до Нього: - Ти, що одягаєш небо хмарами і землю наповняєш, о Царю, зроби невидимою мою наготу і прикрий тіло моє перед очима нечестивими, щоб до кінця не посміялись вони над рабою Твоєю. І тоді Господь Бог, котрий зі всіма своїми ангелами взирає з висоти на подвиг мучениці, послав Свого Ангела, щоби той покрив світлосяйною одежею її наготу. І не могли тоді більше нечестивці бачити її, і була повернена мучениця мучителеві. Після неї і святу Юліанію водили по місту нагою. Нарешті, мучитель, побачивши, що ніщо не може заставити святих поклонитися ідолам, засудив їх обох на усічення мечем.

Батько ж святої Варвари, кам'яносердий Діоскор,

дійшов до такої бісівської жорстокості, що не тільки не шкодував своєї доньки, а й сам захотів бути її катом. Тримаючи в одній руці меча, а іншою схопивши святу, він поволік свою дитину на місце покарання, що знаходилось на одній з гір поза містом. Другий воїн повів туди Юліанію. І коли вони йшли, то свята Варвара молилася до Бога: - Безначальний Господи, що простягнув небо як покров над землею, і землю на водах заснував, Ти освічуєш сонячним світлом і добрих і злих, проливаєш дощ на праведних і грішних, почуй мене, що молюся до Тебе, почуй, о Царю, і даруй благодать Твою всякій людині, котра згадуватиме мене і мої страждання. Хай не приблизиться до неї ніяка хвороба несподівана: Ти ж знаєш, Господи, що ми плоть і кров і творіння пречистих рук Твоїх... І ось, коли молилась вона, то почувся голос з небес, який кликав Варвару і Юліанію в небесні оселі і обіцяв виконати це прохання...

І йшли на смерть обидві мучениці, Варвара і Юліанія з радістю великою, бажаючи швидше звільнитись від тіла і вознестись до Господа. Прийшовши до призначеного міста, агниця Варвара схилила голову свою під меч і була усічена рукою немилосердного батька, так що і в цьому випадку збулося Писання "І батько віддасть на смерть дитя своє".

А святу Юліанію умертвив мечем інший воїн, так що і вона до кінця звершила свій подвиг, і душі їх прийняв Господь в небесні Свої оселі. На Діоскора ж і правителя Мартіана прийшла раптово Божа кара.

Блискавка вразила одного в той час, як той спускався з гори, а іншого - коли сидів в домі своєму і спалила їх настільки, що навіть праху не залишилось...

В тому місті жив один благочестивий чоловік на ім'я Галентіан, котрий, взявши тіла святих мучениць, похоронив їх зі всіма почеснями і побудував над ними церкву, в якій стало відбуватись багато чудес і зцілень за молитвами святих, благодаттю Отця, і Сина, і Святого Духа, Єдиного в Тройці Бога, Йому ж слава на віки віків. Амінь.

Святі Варвара і Юстинія постраждали біля 306 року. В IV чи в VI столітті (достеменно невідомо) мощі святої великомучениці Варвари були перенесені в Константинополь, де на її честь побудовано храм імператором Левом Мудрим (886-912). В 1108 році святі мощі перевезено з Царгороду до Києва грецькою царівною Варварою, дочкою Олексія Комніна, котра вийшла заміж за Київського князя Святополка II (Михаїла) Ізяславовича, правнука святого князя Володимира, і покладені були в Золотоверхому Михайлівському монастирі, заснованому Святополком. Здавна по всій Русі шанувалась свята великомучениця Варвари і багато було збудовано храмів на її честь.

"Розуму твоєму, мудра діво, дивуючись, звиваємо: - оспівує Церква святу великомученицю, - Радуйся, блаженна, бо ти вигнана з дому земного правди ради; радуйся, багата в Бога, позбавлена батьківських багатств Христа ради. Радуйся, бо твоє зубожіння є Царством Небесним; радуйся, бо наготовані тобі вічні скарби. Радуйся, словесна агнище, бо від злого вовка-

мучителя ти до Доброго Пастиря Христа прибiгла; радуйся, бо в двiр праведних овець Його, що праворуч, увiйшла ти. Радуйся, незлобива голубко, що вiд земного ворона пiд покров Небесного Орла втекла ти; радуйся, бо пiд покровом крил Його ти спокiй свiй знайшла. Радуйся, Небесного Отця дочко чесна, бо земним батьком ти з безчестям на смерть гонима була; радуйся, бо вiд безсмертного Господа слави життя вiчне зi славою прийняла ти. Радуйся, бо i за наше життя вiчне ти ходатаїцею є; радуйся, щира за нас до Бога молитвенице.

Радуйся, Варваро, невісто Христова прекрасна."

На вшанування святої великомучениці Варвари 17 грудня (4 грудня)

Тропар, глас 8

Варвару святую шануймо: ворожі бо сіті розірвала і, як птиця, визволилася від них за допомогою і зброєю Хреста, всечесная.

Величання

Величаємо тебе, свята великомученице Варваро, і шануємо страждання твої, які за Христа перетерпіла ти.

Кондак

У Тройці благочесно оспіваному Богу послідувала ти, страсотерпице, ідольські відкинувши шанування. Посеред подвигу страждаючи, Варваро, погроз мучителів не злякалася, мужемудренна, вельмигласно співаючи завжди: "Тройцю шаную, Єдине Божество".

АКАФІСТ

святій великомучениці Варварі

Кондак 1

Обраній Богом від ідолослужительного роду і покликаній до народу святого, до людей оновлених, невісто Христова, позбавляючись тобою від бід і печалей, подячні пісні і хваління приносять тобі молитвеники твої, свята і всехвальна великомученице: ти ж, маючи дерзновення до Господа, від усяких нас бід звільни, щоб з радістю взивали тобі:

Радуйся, Варваро, невісто Христова прекрасна.

Ікос 1

Ангелів пречесну і вселюб'язну чистоту непорочно зберігши, чесна Варваро, ангелам співжительницею бути сподобилась ти; з ними ж, коли співаєш троїчну пісню на небі Богові, почуй і нас, які звертаємось до тебе на землі з похвальними моліннями такими:

Радуйся, отроковице, бо Богом Отцем наперед визначено тобі бути подібною у стражданнях до Сина Його; радуйся, бо Сином Божим, Світлом від Світла покликана ти з темряви до чудесного світла благодаті Його.

Радуйся, бо покликав тебе Дух Святий, і сама ти духом освятилася; радуйся, бо від скверни плоті й духа непорочною ти себе зберегла.

Радуйся, бо з народженим від Діви Женихом Христом ти, діва чиста, заручилася; радуйся, бо земного жениха ти не захотіла.

Радуйся, лілеє дівства, бо серед терня ідоляського проросла ти на землі; радуйся, цвіте чистоти, бо у славі процвіла ти на небі.

Радуйся, бо в небесному вертограді Христовим благоуханням насолоджуєшся ти; радуйся, бо Найкрасивішого серед синів людських ти бачити там сподобилася.

Радуйся, бо ризи свої відбілила ти у крові Агнчій на Землі; радуйся, бо у дівоцтві послідувала ти за Божим Агнцем на Небесах.

Радуйся, Варваро, невісто Христова прекрасна.

Кондак 2

Бачила свята Варвара себе на високому стовпі батьком поставленою, помишляла себе мановенням Божим на небо бути забраною. Розумне сходження у серці своєму заклавши, ним від темряви до світла і від бездушних ідолів до істинного Бога

зійшла, співаючи Йому: Алилуя.

Ікос 2

Розум неосяжний в єдиному всіх Творцеві знайти бажаючи, діва, свята Варвара розмовляла зі своїм розумом, промовляючи: "Як могли темні ідоли чудесні небесні світила сотворити, поясни". До неї ж він з псалмоспівцем говорив: "Усі боги народів є бісівські, один же є Бог і Господь, Який Небеса і всі світила їх створив". Такому твоєму, мудра діво, розуму дивуючись, взиваємо:

Радуйся, бо від старців-ідолослужителів ти мудрішою була; радуйся, бо від мудреців світу цього ти розумніша.

Радуйся, бо тобі надвічні й неосяжні Таїни Свої Бог явив; радуйся, бо тебе істинного богослов'я Сам Бог Слово навчив.

Радуйся, бо тих, які на зірках ворожать, ти розумом Христовим перевищила; радуйся, бо явніше від них ти Небесний круг усвідомила.

Радуйся, бо у творінні ти, як у дзеркалі, Самого Творця побачила; радуйся, бо через створені світила ти Несотворене Світло побачила.

Радуйся, бо сьогодні явно ти світло лица Божого на Небі бачиш; радуйся, бо в тому світлі ти безперестанно радієш.

Радуйся, розуму зірко, її ж осянням лице Боже, як сонце, ясно нам являєш; радуйся, мисленний місяце, що ніч блукань, як день, просвічуєш.

Радуйся, Варваро, невісто Христова прекрасна.

Кондак 3

Сила Вишнього дала тоді святій Варварі, як колись пророку Єзекиїлю, обличчя адамантове, що вразило всіх ідолослужителів, бо не побоялася вона звірячого образу їхнього і не злякалася лютих погроз. Тому з дерзновенням мужемудра діва взивала: Тройцю шаную, Єдине Божество, і їй з вірою поклоняюся, велемовно співаючи: Алилуя".

Ікос 3

Маючи, свята Варвара, Небом даровану мудрість, звернулася до будівничих лазні, і їм розкриваючи Таїну Пресвятої Тройці, попросила три вікна у лазні зробити. "Якщо, - говорить, - ідолослужителі вуста мають і не оспівують слави істинного Бога, то каміння у цій лазні з трьома вікнами, мов трьома вустами, хай свідчить, що Один є Бог, у Тройці Святій всяким творінням прославлений". За таку мудрість, свята Варваро, прийми похвалу оцю:

Радуйся, бо у тривіконній лазні ти купіль хрещення зобразила в ім'я Пресвятої Тройці; радуйся, бо у купелі води і Духа ти кров'ю своєю мученицькою омилася.

Радуйся, бо трьома вікнами ти темряву безбожності, противну Тройці Святій, прогнала; радуйся, бо через три вікна ти

світло Троїчне побачила.

Радуйся, бо тими трьома вікнами осінило тебе Сонце правди, Яке триденно засяяло від гробу; радуйся, бо через них тобі засяяв день Троїчного спасіння.

Радуйся, бо серце своє Єдиному у Троїці Богові ти завжди відкривала; радуйся, бо почуття свої перед спокусами трьох ворогів - плоті, світу і диявола - ти міцно закрила; радуйся, бо в душі твоїй ти троє мисленних вікон - віру, надію і любов - влаштувала; радуйся, бо тими трьома вікнами при Троїчному Божестві і трьома днями воздвигнуту Церкву Тіла Христового побачила ти.

Радуйся, бо тобі Небеса три ієрархії ангельські відкрили; радуйся, бо тебе Небесні Троїчні оселі радо прийняли.

Радуйся, Варваро, невісто Христова прекрасна.

Кондак 4

Буря люті батька твого, який дихав злобою і вбивством, зашуміла над храмом душі твоєї, свята Варваро, але не змогла його зруйнувати, бо заснований він на твердому камені віри Христової, на ньому ж ти, мудра діво, непорушно стояла і Ісусу Христу, Який укріпляв тебе, пісню співала ти: Алилуя.

Ікос 4

Почувши від тебе, мудрої дочки, батько твій Діоскор про Святу Тройцю слова, як аспид глухий, закрив вуха свої і на подобу зміїну з жалом отруйним направив вістря меча на твоє вбивство, але ти, невісто Христова Варваро, наслідуючи Жениха твого Ісуса, Який втік від меча Іродового, втікала від меча Діоскорового, бажаючи серце його від люті звіриної до любові батьківської повернути. Ми ж розумну твою втечу так шануємо:

Радуйся, блаженна, бо ти вигнана з дому земного правди ради; радуйся, багата в Бога, позбавлена батьківських багатств Христа ради.

Радуйся, бо твоє зубожіння є Царством Небесним; радуйся, бо наготовані тобі вічні скарби.

Радуйся, словесна агнице, бо від злого вовка-мучителя ти до Доброго Пастиря Христа прибігла; радуйся, бо у двір праведних овець Його, які праворуч, увійшла ти.

Радуйся, незлобива голубко, яка від земного ворона під покров Небесного Орла втекла ти; радуйся, бо під покровом крил Його ти спокій свій знайшла.

Радуйся, Небесного Отця дочко чесна, бо земним батьком ти з безчестям на смерть гнана була; радуйся, бо від Безсмертного Господа Слави життя вічне зі славою прийняла ти.

Радуйся, бо і за наше життя вічне ти заступницею є; радуйся, щира за нас до Бога молитовнице.

Радуйся, Варваро, невісто Христова прекрасна.

Кондак 5

Боготічній зірці була ти подібна, свята великомученице Варваро: бігла бо перед батьком твоїм, настановляючи його на шлях правдивий, вела до Праведного Сонця, Яке від Діви засяяло, до Христа Бога. Але, засліплений душевними очима, і тілесними він тебе не побачив. І пробігла ти крізь гору кам'яну, що за велінням Божим перед тобою розступилася, і заховалася від очей його у печері, і звідти оспівувала Бога, взиваючи: Алилуя.

Ікос 5

Бачили тебе пастухи, які на верхів'ях гори пасли стадо своє, як ти серед каміння ховалася, і взивали: "Хто ця словесна Агниця і від якого вовка ховається?" І ось Діоскор, від вовка лютіший, вибіг на гору і тебе, яка там переховувалася, знайшов, за коси дівочі схопив і до дому потягнув жорстоким шляхом, на якому ми, вірні, взиваємо до тебе так:

Радуйся, бо молодому оленю на горах ароматських сподобилась ти; радуйся, бо сходження до Небес більше за мирське полюбила ти.

Радуйся, бо ідолослужіння жахливого уникла ти; радуйся, бо на гору Троїчного служіння піднялася ти.

Радуйся, бо крізь камінь пройшла ти, від кам'яносердого тікаючи гоніння; радуйся, бо серед каміння ти Камінь Христа знайшла, що утверджує всіх.

Радуйся, бо у печеру кам'яну ти увійшла, щоб побачити Христа, Який до гробу кам'яного був покладений; радуйся, бо Його ти вже бачиш, Який на Престолі Слави сидить.

Радуйся, бо Христос волосся голови твоєї беріг, щоб і волосся всіх людей вберегти, які утиски терплять на землі; радуйся, бо вони Христом будуть увінчані на Небесах.

Радуйся, бо волосся своє ти кров'ю, наче квітами вкрила; радуйся, бо заплетення волосся твого у вінок золотий перетворене.

Радуйся, Варваро, невісто Христова прекрасна.

Кондак 6

Проповідникам богоносним і апостолам Христовим уподібнившись, з дерзновенням перед лицем мучителів проповідувала ти Христа, Істинного Бога; заради Нього люті рани від волосяниць і мечів мужньо перетерпіла ти, свята Варваро. Була ти у темниці ув'язнена, в якій, наче у покоях, у Христі Ісусі раділа ти, співаючи Йому: Алилуя.

Ікос 6

Христос Господь, Який серце твоє просвітив істинним Богорозумінням, запалив в очах твоїх світло Божественного лица

Свого, Він бо, як улюблений твій Жених, опівночі до тебе, непорочної Своєї невісти, у темницю прийшовши, тебе відвідав, від ран зцілив і світлом лица Свого душу твою звеселив, нас же, вірних, навчив співати так тобі:

Радуйся, ти бо за Христа, Який побиття терпів, нещадно битою була; радуйся, бо через терпіння побиття ти невидимого ворога вбила.

Радуйся, бо рани Господа твого ти на тілі своєму носила; радуйся, бо від усіх ран ти від Господа зцілення отримала.

Радуйся, бо Сам Господь, Світло для світу, Себе тобі у в'язниці явив; радуйся, бо Сам Лікар душ і тіл тебе, хвору, відвідав.

Радуйся, бо через земну в'язницю ти у Небесний покій світло увійшла; радуйся, бо з крові твоєї ти собі весільне вбрання пошила.

Радуйся, бо через тебе від багатьох ран грішники зціляються; радуйся, бо через тебе від усіх хвороб ті, хто з вірою до тебе приходять, uzдоровлюються.

Радуйся, доріг гріховних скоро руйнівнице; радуйся, ран численних добра цілителько.

Радуйся, Варваро, невісто Христова прекрасна.

Кондак 7

Хотів безумний мучитель бажання своє здійснити і облесливими словами тебе, свята Варваро, від Істинного Бога відвернути і до ідолів навести, ти ж, як мудра діва, відповідала йому: "Скоріше твердий адамант на м'який віск перетвориш, аніж мене від Христа Бога мого відвернеш: Його з Отцем і Святим Духом, Єдиного Істинного Бога сповідаю, славлю, хвалю і співаю Йому: Аلیلія".

Ікос 7

Нову показав нелюдську лють звіроподібний мучитель, коли тебе, свята великомученице Варваро, звелів на дереві повісити і залізними нігтями тіло твоє стругати, і свічками запаленими твої ребра обпалювати, а також молотом у голову тяжко бити. Це надзвичайне терпіння твоє благоговійно згадуючи, похвалами убожаємо тебе такими:

Радуйся, бо повішена була ти на дереві ради Христа, на хресті розіп'ятого; радуйся, бо стругана була ти по ребрах ради Ісуса, копієм у ребро проколеного.

Радуйся, бо вогонь любові до Бога у серці своєму запалила ти; радуйся, бо через це запаленими свічками обпекли тебе.

Радуйся, твердіша за адамант у терпінні непорушному; радуйся, міцніша від кам'яного стовпа у мужності непохитній.

Радуйся, бо молотом, що бив тебе по голові, вінець Царства тобі сковано; радуйся, бо тим же молотом голова ворога твого сокрушилася.

Радуйся, бо з Христом заради Нього на землі страждала ти; радуйся, бо з Ним і у Ньому на Небесах прославилася ти.
Радуйся, усіх ворогів наших переможниця; радуйся, у бідах наших скоро помічниця.
Радуйся, Варваро, невісто Христова прекрасна.

Кондак 8

Дивне і страшне святої Варвари страждання побачивши, благовірна жона Юліанія здивувалася вельми, як молода отроковиця в юному тілі такі терпить за Христа страждання, і слізної сповнившись милості, подячно і вона взивала до Христа Бога: Алилуя.

Ікос 8

Увесь Найсолодший Ісус, усе бажання у тобі було, свята Варваро; ти бо заради Його насолоди гіркі терпіла муки, так взиваючи: "Чашу страждання, що її дав мені Улюблений мій Жених, хіба не буду я пити?" - і сама явилася чашею, що насолоду чудесних зцілень проливає для всіх, хто взиває до тебе:

Радуйся, бо ти кинула в пекло ідольську оману; радуйся, бо полюбила ти Небесну Ісусову насолоду.

Радуйся, мисленна стамно, бо манну борошна виконання волі Божої у собі ти берегла; радуйся, бо вірним у здійсненні благих бажань ти допомагаєш.

Радуйся, річко, сповнена водами благодаті Божої; радуйся, джерело, що кипить чудес виливанням.

Радуйся, бо, як бджола, ти від смердючого диму ідолослужіння відлетіла; радуйся, бо до пахоців мира Христового ти з насолодою приєдналася.

Радуйся, бо твоїми по всьому тілу ранами була подібна ти до стільників; радуйся, бо краплі крові твоєї були солодші за мед для Найсолодшого Ісуса.

Радуйся, бо для всіх вірних пам'ять про тебе пресолодка; радуйся, бо для всієї Церкви ім'я твоє пречесне.

Радуйся, Варваро, невісто Христова прекрасна.

Кондак 9

Усе ество ангельське великою зраділо радістю, побачивши мужню міцність твою, свята і непереможна мученице Варваро: ангельські чини, побачивши, як давній ворог, прегордий князь темряви з усім його бісівським та ідольським полчищем від тебе однієї, молоді діви, посоромлений втік і під ноги твої був повалений, величним голосом заспівали Богові: Алилуя.

Ікос 9

Проповідники велемовні риторськими своїми язиками не можуть оспівати величі твоїх тяжких страждань, о Варваро: хто бо опише біль твій, коли груди тобі відрізали? Хто опише сором лица дівочого, коли нагою тебе по всьому місту беззаконні мучителі водили? Цей біль і безчестя над тобою, нині згадуючи, жахаємось і з милістю взиваємо так:

Радуйся, добра лоза саду Ісусового; радуйся, парость істинна винограду Христового.

Радуйся, бо груди твої відрізані, як грона виноградні Господу твоєму в дар принесені; радуйся, бо кров твоя, як вино милості, з них витікала.

Радуйся, бо Христа ради нагого і ти риз своїх позбавленою була; радуйся, бо ради Христа, Якого Єрусалимом для наруги вели, і ти містом для наруги була ведена.

Радуйся, бо ангелом у світлий одяг у наготі твоїй була ти одягненою, радуйся, бо ним від ворожих очей була ти прикрита.

Радуйся, бо страшний для ангелів і людей сором ти терпіла; радуйся, бо і самих мучителів ти терпінням своїм здивувала.

Радуйся, бо Сам Господь з Неба дивився на твої страждання; радуйся, бо Сам Подвигозасновник похвалив подвиги твої.

Радуйся, Варваро, невісто Христова прекрасна.

Кондак 10

Спаси бажуючи душу свою, про тіло ти не дбала, свята Варваро: коли бо на смерть тебе засудили, ти під меч гострий, як під вінець найкращий з радістю пішла і Богові, Який у мученицькому подвигу тебе укріпляв, співала ти пісню: Алилуя.

Ікос 10

Стіни кам'яної твердішим було окам'яніння серця Діоскора, перетворився він, свята Варваро, з батька твого у жорстокого мучителя: він бо, почувши твоє на смерть засудження, не тільки через смерть твою не журився, але й сам на місці засудження відтяв твою святую голову і так, за предвіщенням Господнім, окаянный батько віддав на смерть дитину свою. У такій блаженній твоїй кончині прийми від нас співи оці:

Радуйся, бо за главу Церкви - Христа - ти під меч голову свою віддала; радуйся, бо за любов до небесного чоловіколюбного Отця Безсмертного на смерть земним батьком віддана.

Радуйся, бо у терпінні ти мученицький шлях гідно пройшла; радуйся, бо віру у Безсмертного Обручника Христа до смерті зберегла ти.

Радуйся, бо силою з Неба на боротьбу проти сил піднебесних була ти опоясана; радуйся, бо у переможну славу на Небесах була ти Христом Богом одягнена.

Радуйся, бо зброєю благовоління Божого була ти на землі увінчана; радуйся, бо цвітом нетління прикрашена ти на Небесах.

Радуйся, дівам чеснота і похвала; радуйся, мученикам краса і радість.

Радуйся, християнам тихе пристановище; радуйся, вірним тверде заступництво.

Радуйся, Варваро, невісто Христова прекрасна.

Кондак 11

Співів наших похвальних, скільки б їх ми не мали, але не можемо достойно оспівати тебе, свята і всехвальна мученице Варваро; однак ми, дякуючи за Божі Дари, що нам тобою даровані, Богові, Який у тобі прославився, подячними устами звиваємо: Аلیلія.

Ікос 11

Як світлосяйну свічку, на Небесному свічнику перед Пресвятою Тройцею поставлену, бачимо розумними очима тебе, свята діво Варваро: нею ж ти нічний морок гріхів наших освітлюєш і нас на світлу дорогу спасіння наставляєш, тому достойна ти, щоб такими словами ми тебе прославляли:

Радуйся, світлорозумний промене, до Світла Немеркнучого приєднаний; радуйся, мисленна деннице, яка зійшла день вечірній освітлювати.

Радуйся, благовонна смирно, яка у Церкві Христовій духмяніє; радуйся, золота кадильнице, яка фіміам молитви за нас до Бога приносиш.

Радуйся, мироположнице зцілень невичерпна; радуйся, скарбнице Божих дарів вічних.

Радуйся, чашо, яка від багатств дому Божого черпає радість; радуйся, сосуде, який від Христа наповнився усіма Небесними насолодами.

Радуйся, адаманте, який перстень безсмертя через заручення з Христом прикрасив; радуйся, вінок чеснот у руках Господніх.

Радуйся, бо на тебе Цар Слави славу і красу Свою возложив; радуйся, бо тобі Цар царюючих і Господь усіх Царство Своє і владу дарував.

Радуйся, Варваро, невісто Христова прекрасна.

Кондак 12

Благодать від Бога дана тобі, щоб оберігати від несподіваних хвороб і наглої смерті всяку людину, яка з вірою, любов'ю і

благоговінням чесні твої страждання згадує і шанує; тієї благодаті не позбав нас, добра діво Варваро, щоб здорові тілом і духом, у сьогоденному і майбутньому житті з тобою співали Богові: Аلیلія.

Ікос 12

Оспівуємо твої великі подвиги, шануємо страждання, хвалимо довготерпіння, благословляємо святу твою кончину, славимо тебе, бо у немічному своєму тілі явила ти нездоланну мужність, якою на Землі і на Небесах прославилася ти, свята і добром все перемагаюча великомученице Варваро. І на честь твоїх переможних подвигів і страждань похвально взиваємо до тебе так:

Радуйся, бо ангельських чинів співжительною ти стала; радуйся, бо єдина з усіх дів непорочних до покоїв Небесних ти радісно введена.

Радуйся, бо мучеників полками ти під вінець слави у гласі радості ведена; радуйся, бо від усіх жителів Небесних прийняла ти цілування.

Радуйся, бо нагорода твоя велика на Небесах; радуйся, бо радість твоя вічна у світлості святих.

Радуйся, від ворогів видимих і невидимих наша заступнице; радуйся, нам благодаті, торжества і слави заступнице.

Радуйся, душевних і тілесних недугів наших цілителько; радуйся, спасительних благ земних і небесних подателько.

Радуйся, бо тобою від наглої і вічної смерті збереженими бути ми сподіваємося; радуйся, бо через тебе вічне життя здобути сподіваємося.

Радуйся, Варваро, невісто Христова прекрасна.

Кондак 13

О многостраждальна і всехвальна великомученице Варваро! Сьогоднішнє наше моління прийнявши, від усяких хвороб душевних і тілесних і ворогів видимих і невидимих нас позбав, і від вічних мук твоїм богоприємним заступництвом збережи, щоб з тобою, на землі живих, на віки співати Богові: Аلیلія.

(Цей кондак читається тричі, а потім ікос 1 і кондак 1)

Молитви до св. вміц. Варвари

СВЯТА славна і всехвальна великомученице Христова Варваро! Зібрані сьогодні у храмі твоєму Божественному люди, перед якою мощей твоїх поклоняючись і з любов'ю їх цілуючи, страждання ж твої мученицькі і в них Самого Страстоположника Христа - Який дав тобі не тільки в Нього вірувати, але й за Нього страждати - похвалами ублажаючи, молимо тебе, відому бажань наших просительку, моли з нами і за нас умоленого від Свого благоутробія Бога, щоб милостиво вислухав тих, хто просить Його благостиню, щоб не відвів від нас усі для спасіння і життя потрібні прохання і дарував християнську кончину життя нашого безболісну, безгрішну і мирну, Божественних Таїн причасну; і всім, хто на всякому місці, в усякій скорботі і напастях потребує Його чоловіколюбства і допомоги, велику Свою подав милість, щоб благодаттю Божою і теплим заступництвом, душею і тілом завжди у здоров'ї перебуваючи, славили дивного у святих Своїх Бога Ізраїлевого, Який не віддаляє допомоги Своєї від нас, завжди, нині і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

СВЯТА великомученице Христова Варваро! Моли з нами і про нас, рабів Божих (*імена*), від Свого милосердя Бога, Якого молимо, хай милостиво почує нас, які просимо Його про благостиню, і не відсторонить від нас усі для спасіння і життя потрібні прохання; християнську кончину життя нашого безболісну, неосоромну, мирну і Божественних Таїн причасну хай дарує, аби благодаттю Божою і твоїм теплим заступництвом, душею і тілом завжди у здоров'ї перебуваючи, славили дивного у святих Своїх Бога Ізраїлю, Який не віддаляє допомоги Своєї від нас, завжди, нині і повсякчас, і на віки віків. Амінь.